

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Commissie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum: 29 mei 2019

Onderwerp: Ruimte voor ondernemen en innovatie zorgt voor verdere verduurzaming van de agrosector

Beste Leden van de Commissie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

De Nederlandse agrosector is een voorbeeld voor de wereld. En wie een grote voorsprong heeft, moet ook verantwoordelijkheid nemen voor de toekomst van de land- en tuinbouw en visserij, geeft de minister aan in haar visie 'Landbouw, Natuur en Voedsel: waardevol en verbonden'. De Heus plaatst die ambitie nadrukkelijk in de context van het wereldwijde voedselvraagstuk.

De verwachting is dat door de groei van de wereldbevolking – naar circa 9,8 miljard mensen in 2050 – en de toename van welvaart de vraag naar voedsel toeneemt met meer dan 50 procent¹. Die toenemende vraag naar voedsel brengt wereldwijd grote uitdagingen met zich mee op het gebied van het klimaat, het milieu, de lokale leefomgeving en het dierenwelzijn.

De Nederlandse agrosector kan een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van deze uitdagingen. Onze kennis en ervaring kunnen we als geen ander succesvol toepassen in landen waar de agrarische sector minder ontwikkeld is.

Om die bijdrage succesvol te kunnen blijven leveren moet de Nederlandse agrosector wel voorop blijven lopen in de wereld. Het succes van de Nederlandse agrosector begint bij de ruimte die de boer krijgt om zijn bedrijf te innoveren en verder te verduurzamen. Bijvoorbeeld door het nog verder verlagen van de impact die de productie van dierlijke eiwitten heeft op het klimaat, het milieu, de lokale leefomgeving en het nog verder verbeteren van het dierenwelzijn. Dat vergroot het draagvlak in de samenleving voor de wijze waarop we in Nederland voedsel produceren.

Het terugdringen van de verspilling van kostbare grondstoffen is in deze context een stap, die bijdraagt aan de verdere verduurzaming van de Nederlandse agrosector. Het sluiten van kringlopen – waardoor grondstoffen zo efficiënt mogelijk worden gebruikt – kan daarbij helpen. Daarbij moet wel worden voorkomen dat Nederlandse boeren of bedrijven in de knel komen of dat productie zich simpelweg verplaatst naar landen waar het slechter gesteld is met aandacht voor het klimaat, het milieu, de lokale leefomgeving of het dierenwelzijn.

Het succesvol verder verduurzamen van de Nederlandse agrosector staat of valt met de Nederlandse boer die aan de basis staat van onze voedselproductie. Die wil in de praktijk graag meewerken aan het verder verduurzamen van zijn bedrijf. Maar iedere overheidsmaatregel of maatschappelijke verwachting werkt uiteindelijk – direct of indirect – door in de bedrijfsvoering van de boer. In veel gevallen vragen die maatregelen of verwachtingen om extra investeringen. Die investeringen moeten stuk voor stuk wel worden terugverdiend. Een stevige uitdaging omdat voor de meeste boeren een hogere opbrengstprijs voor hun producten – helaas – niet vanzelfsprekend is.

---

¹ CREATING A SUSTAINABLE FOOD FUTURE - A Menu of Solutions to Feed Nearly 10 Billion People by 2050, <https://www.wri.org/our-work/project/world-resources-report/world-resources-report-creating-sustainable-food-future>

Daarom is het belangrijk om bij de verdere uitwerking van de visie van de minister de juiste randvoorwaarden te hanteren. Hieronder lichten we een aantal randvoorwaarden toe die volgens ons – direct of indirect – kunnen bijdragen aan het vergroten van het verdienvermogen van de Nederlandse boer.

- **Stuur op doelen, niet op middelen**
Discussies over de toekomst van de veehouderij worden vaak gereduceerd tot een discussie over het aantal dieren dat we in Nederland wel of niet moeten houden. Dat is een gemiste kans omdat op die manier innovaties niet van de grond komen. Door duidelijke doelen te stellen op het gebied van dierenwelzijn, het klimaat, het milieu en de lokale leefomgeving geef je boeren de kans nieuwe technieken te ontwikkelen en hun investeringen terug te verdienen.
- **Stel duidelijke spelregels en verander die niet tijdens de wedstrijd**
In de Provincie Brabant zijn bij de wijziging van de verordening ruimte in 2018 emissiebeperkende maatregelen in de tijd naar voren gehaald, van 2028 naar 2022. Een maatregel met grote gevolgen. Zo moeten bijvoorbeeld melkveehouders sneller de overstap naar emissiearme vloeren maken. Deze vloeren zijn nog nauwelijks beschikbaar en de investering is groot. De kostprijs van de melk stijgt dus door deze maatregel, terwijl de opbrengst niet meestijgt. Daardoor komen boeren in de knel te zitten. Daarom is het belangrijk dat boeren bij nieuwe regels voldoende tijd krijgen om hun investeringen terug te verdienen.
- **Voorkom dat regels op het gebied van klimaat, milieu en dierenwelzijn elkaar tegenwerken**
Maatregelen die bijdragen aan het vergroten van het dierenwelzijn zijn niet per se goed voor het milieu of de lokale leefomgeving. Terwijl maatregelen die heel goed zijn voor het klimaat niet per se bijdragen aan het vergroten van het dierenwelzijn. Voorkom daarom dat regels afzonderlijk van elkaar worden uitgewerkt en ingevoerd.
- **Zorg voor een eerlijk speelveld voor Nederlandse producten**
Nederlandse boeren hebben last van goedkope producten uit bijvoorbeeld Oekraïne en Oost-Europa. Daar worden veel minder strenge regels gehanteerd op het gebied van het milieu en de omgang met dierenwelzijn bij de productie van voedsel. Die producten hebben dus een negatiever effect op het klimaat, het milieu, de lokale leefomgeving en het dierenwelzijn dan producten uit Nederland. Als Nederland als enige strengere regels stelt verplaatst de productie zich en worden de negatieve effecten groter. Daarom moeten regels zo veel mogelijk op Europees niveau worden vastgesteld.
- **Maak afspraken over het gebruik van grondstoffen en reststromen op Europees niveau**
Ook bij de inkoop van grondstoffen is een eerlijk speelveld essentieel. Nederlandse boeren en bedrijven opereren op de interne Europese markt. De inkoop van grondstoffen is zelfs een wereldwijde markt. Als we in Nederland andere eisen stellen aan de inkoop van grondstoffen of de verwerking van reststromen dan andere Europese lidstaten vergroot dat de kostprijs voor het produceren van voedsel in Nederland, zonder dat de totale productie van grondstoffen daarmee duurzamer wordt.
- **Faciliteer de verwerking en verwaarding van mest**
De rijksoverheid moet de regie nemen bij de vergunningsverlening voor mestverwerkingsinitiatieven. Deze initiatieven komen op dit moment onvoldoende van de grond. Dat is jammer omdat het op grotere schaal verwerken en verwaarden van dierlijke mest er juist voor kan zorgen dat de kosten van mestverwerking omlaaggaan. Bovendien kunnen waardevolle grondstoffen op deze manier worden hergebruikt, wat leidt tot vermindering van afval, een kerneigenschap van kringlooplandbouw.

De Nederlandse agrosector is een voorbeeld voor de rest van de wereld. Binnen de juiste randvoorwaarden moet het mogelijk zijn om vanuit die voorbeeldrol de sector verder te verduurzamen en tegelijkertijd een bijdrage te leveren aan het vergroten van de voedselzekerheid in de rest van de wereld.

Voor vragen of opmerkingen naar aanleiding van dit position paper kunt u contact opnemen met Michiel Peters, Manager Corporate Affairs bij De Heus Voeders via mpeters@deheus.com.